

loofsheliden te doopen, alleen daarom tot een conflict leidde, wij hem niet toegestaan werd om stilzittend een verandering in het formulier tot stand te brengen, hetgeen anderszels het schijnt, voor en na is veroorloofd. Het zou der moeite waard zijn, dat deze zaak openlijk opgehelderd werd. Heeft het bestuur, natuurlijk op godsdienstige gronden — afwijkingen van de liturgie reeds toegestaan, zoo was het onbarmhartig hard, mijn broeder niet eervol te ontslaan, wij het consistorium niet in staat was, een afwijking van de wettig voorgeschreven liturgie toe te staan. De heeren, die de afzettingen onderteekenden, mogen wel eens in een stil oogenblik te rade gaan met de nauwkeurige kennis van de toestanden die heetschen op onze Universiteit, in ons consistorium en in de landkerk, om dan de vraag ernstig in overweging te nemen, of men met het oog op die toestanden een billijk besluit genomen heeft. Ten slotte zegt de redacteur der *Rechtspraak*, dat dit de betreurenswaardige toestand van onzen tijd is, die in het eng afgeloten Wurtemberg met zijn levende gemeenten op het pijnlijkt moet worden gevoeld: de moderne theologie vervreemdt de predikers van het geloof der gemeenten, en het kerkbestuur, dat zelf van die theologie niet vreemd is, moet voor den schijn het geloof der gemeenten in bescherming nemen.

Met andere woorden: op de Universiteit is de heer Schrempf door staatsprofessoren onderwezen in het ongelooft, en als hij nu in de staatskerk komt in toepassing brengen wat hij van zijne door de regering aangestelde leermeesters geleerd heeft, dan wordt hij door mannen, die het in den grond der zaak met hem eens zijn, de kerk uitgezet. Een treurige toestand.

Dat men in deze weinig hulp van den oppersten bisschop der kerk, den koning van Wurtemberg te verwachten heeft, blijkt uit het volgende. Tot hiertoe werd de Evangelische kerk in den landdag door hare zes generalisuperintendenten vertegenwoordigd, die krachtens hun ambt bij de Kamer behoorden. Van Roomsche zijde werden naar deze vergadering de bisschop, een door en uit het Domkapittel gekozen vertegenwoordiger en de oudste deken gezonden. In de Eerste Kamer is geen lid die de kerk vertegenwoordigt. Er is nu door de regering voorgesteld, dat in de Eerste Kamer twee vertegenwoordigers der Evangelische kerk en de Roomsche bisschop zitting zullen hebben. De vier oudste superintenden, zullen de Ev. kerk in de Tweede Kamer vertegenwoordigen, terwijl de Roomsche kerk naar die vergadering een door het Domkapittel gekozen Domheer en den oudsten deken zenden mag. Wanneer de koning nu eenigzins de Ev. kerk dezelde vrijheid wilde gunnen die ook den Roomschen gegund wordt, dan had hij toch de keuze van de vertegenwoordigers der Ev. kerk aan de landssynode moeten laten.

Engeland. Een wetsvoorstel om toe te laten dat iemand met de zuster zijner overleden vrouw huwt, opnieuw afgestemd.

Wederom, het was voor de elfde maal, moest het Engelse Hoogerhuis beslissen, of het voortaan volgens de Engelse wet geoorloofd zijn zou, dat iemand met de zuster zijner overleden vrouw in het huwelijk trad. Weder was een voorstel gedaan om voortaan zulke huwelijken toe te staan, en door het Lagerhuis met groote meerderheid van stemmen aangenomen. Doch de Angloaansche bisschoppen van het Hoogerhuis stemden tegen het wetsvoorstel met nog eenige andere leden en zoo is het geschild, dat het met 130 tegen 127 stemmen werd afgestemd.

Hadden dan de bisschoppen voor hun doen een schriftuurlijke grond? Neen, die is er niet te vinden. Alleen voerde zij dit argument aan, dat het familieleven er onder zou lijden wanneer het mogelijk zou zijn om met de zuster zijner echtgenoot te trouwen wanneer deze laatste overleden was. Bij het leven der vrouw kon men dan reeds het oog laten vallen op de zuster. Deze bewijsgrond werd ook tien jaar geleden aangevoerd en wederlegd, toen het Hoogerhuis hetzelfde voorstel met vier stemmen meerderheid verwierp.

Nu is het een feit, dat vele weduwnaars in Engeland met de zusters hunner overleden vrouwen samen wonen. Ook is in de meeste Engelse koloniën zulke huwelijken geoorloofd volgens de wet. Komen zij, die met de zuster hunner overleden vrouw getrouwd zijn dan in het moederland wonen, dan wordt hun huwelijk door de overheid en de kerk voor onwettig gehouden en de kinderen voor bastaarden geteld. Tevergeefs stelt men in het Hoogerhuis voor, dat de Episcopale kerk geheel vrij zou zijn om bedoelde huwelijken te bevestigen; doch dit kon de bisschoppen niet behagen, omdat zij voor het meerendeel behept zijn met den Ritualistischen zedewet en daarom het huwelijk beschouwen als een sacrament, dat de sanctie van een priester noodig heeft.

Frankrijk. De hoogleeraar Sabatier over de leer van Calvin. Het is een verblijdend teken des tijds, dat men in de Protestantse kerk van Frankrijk den blik gaat vestigen op den persoon en den arbeid van den grooten hervormer Calvin. Nu, het wordt hoog tijd, Emile Fauguet had in zijne eletterkundige studies over de 16e eeuw een artikel gewijd aan Calvin, hetwelk door den hoogleeraar Sabatier besproken wordt in het *Journal de Genève*.

De heer Fauguet had getracht aan te toonen, dat Calvin, uitgaande van het denkbeeld van den oneindigen God, gekomen was tot de Calvinistische leerstellingen, als daar zijn, de onkenning van 's menschen vrijen wil, de verdienstelijkheid der goede werken, de leer van de almachtige onverleerbare genade, de voorbeschikking, de kerk en hare theocratische inrichting. Ja, alles vloet daaruit voort, zegt de heer Sabatier, maar aldus afgeleid van een abstract denkbeeld veranderden de groote leerstellingen van kleur; zij verliezen haar zedelijkheid inhoud en haar godsdienstig karakter; al de mystiek, of zoo men liever wil, al de vroombheid, die op den bodem van het stelsel van Calvin ligt, is verdwenen. Deze leerstellingen zijn alles wat men wil. Stoïcijnisch, Spinozistisch, Hegeliaansch, alles — behalve Christelijk.

Als de heer Fauguet alles uit de grondstelling van Calvin heeft afgeleid, gaat hij dit stelsel vergelijken met de handelingen en woorden van Calvin en constateert, dat Calvin zeer groot genis aan logica vraagt; dat hij zijn stelsel niet tot het einde toe heeft doorgedacht; dat hij voortdurend in zijne uitlegging der H. Schrift, in de zedeleer bij het uitspreken der tucht, in zijn strijdsschriften zich zelf weerspreken heeft. Maar hoe te verklaren, dat Calvin zich schuldig zou gemaakt hebben aan inconsequentie, die een kind zou kunnen aanwijzen? Neen, Calvin heeft een ander uitgangspunt gehad en heeft een andere methode gevolgd. Bij de uitwerking van zijn theologisch stelsel is hij

kunnen komen tot het begrip van een oneindigen God om daartoe de toevlucht te nemen als tot het laatste en ondoorgrondelijk mysterie, waarbij elk denken zich moet ophouden. Hij heeft dit begrip kunnen nemen als sluitsteen voor zijn gebouw; hij heeft er den hoeksteen niet van gemaakt. In dit begrip ligt niet de bron van zijn leven, noch van zijn godsdienstig denken.

„Indertijd“, zegt de heer Sabatier, „kan ik mij niet een enkele zinsneede van Calvijn's Institutie herinneren, waarin hij zich onmiddellijk met het begrip van den Oneindigen bezig houdt. Integendeel, laat men de eerste hoofdstukken van dat werk lezen, men zal zien, dat hij er geen prijs op stelt om te weten wat God in zich zelf is (quid sit Deus), maar dat hij alleen wil weten wat God voor den mensch is (qualis sit erga hominem). Hij beschouwt God in zijn openbaring als Schepper, Wetgever en Rechter, Verlosser en als heiliggende Geest. Dat wil zeggen, dat hij van een godsdienstige ervaring uitgaat, namelijk het gevoel dat hij, in zijn staat van ellende en zonde, heeft van de tegenwoordigheid Gods in hem. De laatste grond van zijn geloof is de inwendige getuigenis van den Heiligen Geest in de menschelijke ziel. Daaruit ontspruit de innige mystiek, die als een zacht en warm merg het logisch systeem van den reformator doordringt, en dat de levende ziel is van het geheele lichaam, van de leer en de moraal.

Zoo is het ook met de leer der predestinatie. Zij loopt uit op een metafysische formule (forme metaphysique) maar haar wortel is geheel godsdienstig en zedelijk, en deze wortel onderscheidt haar van het fatalisme. Calvin ontken den vrijen wil van den mensch, uit kracht van de zedelijke ervaring, die hem heeft doen constateeren en gevoelen als een slaaf, de onoverwinnbare macht die de zonde op hem uitoefent. Hij wanhoopt er aan om zich zelf te redden, omdat hij zijn geheele onmacht heeft ervaren. Zijne heilgeling is in de praktijk een verloochening van zijn zelf en een wezenlijke overgave aan de genade Gods. Vroom is zijn, dat is in alles de verborgen genade Gods, en onbegrijpelijk uitwerking van zijn wil erkennen en aanbieden. De vrouw is niet vrij ten opzichte van God, want het beginsel der vroombheid is een beginsel van eenheid met God, van Wien de geloovige nooit gescheiden kan zijn, zonder zich in een zondigen staat te gevoelen. Maar die verzekering van zijn zelf tegenover God, is zelfs de voorwaarde van alle ware vrijheid en onafhankelijkheid ten opzichte van de menschen en de schepselen. Daarom zijn de grondleggers der vrijheid in de moderne tijden de Puriteinen geweest en niet de Jesuïeten.

Tegen deze beoordeling van Calvin hebben wij onze groote bedenkingen; maar erger wordt het, wanneer de Gemeenschappelijken zeggen, dat de logische geest van Calvin getracht heeft zijn godsdienst te vervormen tot metafysica; dat hij aan zijne denkbeelden en zijn geheele zijn iets streeft en onoverwinnelijke gegeven heeft; dat zijn genie als dialecticus hem gedreven heeft tot hardheid, zonder hem voor inconsequentie te bewaren. Doch dit geldt slechts de wapenrusting waaronder de moeilijke reformator streeft. In die wapenrusting hanteert een man; onder de logica was een zedelijk leven, een godsdienstige ervaring zonder welke zelfs zijn theologie en gesloten brief blijft.

De heer Sabatier heeft dus groote bedenkingen tegen den arbeid van den heer Fauguet; maar verheugt er zich toch in, dat er meer kennis omtrent Calvin in Frankrijk verspreid wordt. Ook wij verheugen ons daarin al zijn wij het noch met Fauguet, noch met den hoogleeraar Sabatier eens. Ook ten onzent is men begonnen met de historie en de leer van de reformatie en die der reformatoren te onderzoeken, en dit is reeds een voordeel, omdat men daardoor toont niet uitsluitend de Duitse vermittlungs-theologie tot een onderwerp van studie te willen maken.

WINCKEL.

Voer Kinderen.

EEN KUKJE IN DE LUCHT.

Er zijn sterrenbeelden, die men aan den hemel boven onze streken nooit te zien krijgt, b.v. het Zuiderkruis; andere, die slechts een gedeelte van het jaar zichtbaar zijn.

Over die millen we niet spreken, althans nu niet. Want we dienen met het gemakkelijkste, het meest voor 't oog liggende, te beginnen. En dan hebben wij 't eerst onze aandacht te richten op de sterren, die men nooit „circumpolair“, d. w. z. die de pool omgeven.

Deze sterrenbeelden toch zijn het geheele jaar door aan den hemel te zien. Zij schijnen ons toe om de pool of de Poolster te draaien, net als de wijzer van een uurwerk om de spil. Wie nu eenig begrip van de plaats en den stand der sterren wil krijgen, doet dan ook het best op deze „circumpolair“ het eerst te letten.

Waar het noorden is kan iedereen weten. De windwijzer wijst het gemeenlijk aan, te weten door de punt van den pijl, en anders moet hij naar opletten waar 's middags om 12 uur de zon aan den hemel staat. Vlak daartegenover is het noorden.

Ziet gij nu laat in den avond naar den noordelijken hemel, dan bespant ge in het noordwesten en tamelijk hoog aan den hemel het sterrenbeeld van den *Grooten Beer*. Daarmee willen we beginnen.

Ongetwijfeld is dit sterrenbeeld aan vele lezers bekend, Voor de anderen dan dient dit: De Grooten Beer bestaat uit zeven sterren: vier daarvan vormen een grooten, vrij regelmatig vierhoek. Deze wordt dikwijls de *Wagen* genoemd; de drie bledere sterren, die zich daarbij aansluiten, heeten dan de *Distel*. Bekijkt men echter de tweede flinkerende ster van dezen „distel“ met een verrekijker, niet eens een zeer sterke, dan bemerken we, dat zij eigenlijk uit twee sterren bestaat.

Hebt gij nu den Grooten Beer gevonden — wat niet moeilijk is — dan kunt gij de *Poolster* opzoeken. Daartoe moet gij in uw gedachten een lijn trekken door de twee sterren van den Grooten Beer, die het meest rechts staan. De eerste heldere ster, welke door die lijn, opwaarts gaande, wordt geraakt is de *Poolster*.

Grooten Beer, het schoone sterrenbeeld *Cassiopeia*. Gij kunt het gemakkelijk daaraan herkennen, dat vijf van zijn helderste sterren zoo ongeveer het figuur vormen van een wat uiteengeschoven W. Kunt gij het er echter niet uit maken, let dan slechts hierop, dat Cassiopeia ongeveer even ver van de Poolster afstaat als de Grooten Beer.

Als gij nu met uw blik een weinig beneden Cassiopeia gaat, kunt ge waarschijnlijk het sterrenbeeld *Perseus* vinden. Dit omvat vijf sterren. Twee daarvan zijn juist als de zoo even genoemde Poolster van de tweede grootte. De ene, *Algenib* heeten, kunt gij vinden in de heldere streep aan den hemel, die men den *Melkweg* noemt. Let daar meteen op. De andere ster is *Algol*, ten zuiden van *Algenib*. Deze *Algol* is merkwaardig o. a. daardoor dat hij, althans voor ons oog, van grootte wisselt.

Ten slotte spreken we nog van een ster, die ge laag aan den Noorderhemel, bijna vlak in 't Noorden vindt. Het is een zeer heldere ster die *Capella* heet, en tot het sterrenbeeld de *Paarmant* behoort. Ook deze ster behoort nog tot die welke de pool omgeven.

Hierbij zullen we 't voorloopig laten. Anders kon het den vrienden wel eens wat veel worden, te meer wij iemand die er wat aan hebben zal, er voor op moet blijven en goed en scherp moet kijken, en dat op het uur, dat hij anders gaat slapen. We zullen dus niet te veel vergen. Later, zoo we hopen, meer.

EEN ZEEMONSTER.

Een maand of wat geleden werd niet ver van ons land een zoogenaamde „blauwe haai“ gevangen, die door visschers voor geld werd te klij gesteld. Het „beest“ was wel acht voet lang, wat een heel eind langer is dan een flinke groote man, en had verscheidene rijen tanden, die menigmen deden denken die er naar keek.

Dergelijke haaien worden in onze streken soms wel gevangen. Doch hoe vervaarlijk zij er ook uitzien, toch zijn zulke haaien nog niet te vergelijken met den zoogenaamden witten haai, die wel „de schrik der zeeën“ mag heeten.

De witte haai is de grootste van deze geheele vishoofden; hij wordt soms wel dertig voet lang, ja nog meer. Men treft hem zeer veel aan in de zeeën van de warme streken der aarde, tusschen de keerkringen. Deze haai is bijzonder vraatzuchtig, zooals de andere zeebewoners ondervinden, en waarvan ook de zeevaarders weten te spreken, die zeer moeten oppassen, als zij b.v. in zee willen zwemen, om niet de prooi van dezen haai te worden.

De witte haai heeft een grooten kop; zijn bek is groot en wijd, en als gij dien open ziet, bespant ge daarin een recht vreeselijk stel tanden, 't welk u doet begrijpen, dat wie daarin terecht komt „voor de haaien“ is, zooals men 't wel eens uitdrukt. De witte haai heeft trouwens zes rijen tanden in de bovenkaak en vier in de benedenkaak. De tanden zelf zijn ongeveer een paar duim breed, met zeer scherpe kanten en getand gelijk een zaag. Men behoeft die schrikkelijke wapenen maar aan te zien om te begrijpen hoe het monster met die tanden niet alleen een arm of een been kan afbijten, maar zelfs een lichaam door midden bijten.

Het is zeer begrijpelijk, dat de zeeluit hest doen om zooveel mogelijk haaien te vangen. De vraatzucht van het beest wordt daarbij zijn oogmerk. Want men poogt hem te lokken door wat eetbaar uit te werpen, doch zoo, dat het meteen mogelijk wordt hem te vangen. Gij begrijpt echter, dat men met een hengelstok en een paar wormen bij een haai niet veel uit zou richten. Men legt het dan ook gansch anders aan. Daarover spreken we nader. (Slot volgt).

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Schoonebeek, Dirkshorn en Holland-scheveld, N. J. van Goor, cand. te Harlingen-Holwerd, H. D. Drenth, cand. te Veendam. — Oist, J. H. Spoel, cand. te Kampen. — Leerdam A. van Aalst, A. Doorn, cand. te 't Gravenhage. — Colijnspaan, J. H. Donner Jr., cand. te Leiden. — Ambt-Vollenhove A. van IJselmonde R. Smoeding, cand. te Wamand. — Baren, J. Meulink te Nijveen e. a. — Veendam B. W. den Hengst te Helder. — Woerden (ade maal), J. W. Gunst te Rhoon.

BEDANKT: Loosduinen, P. Zijlman te Rosburg. — Breda (2de maal) R. Kars-Drouwer, te Makkum.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Leeuwen en Poilijk (cl. Nijmegen), W. G. van Dorne te St. Michiels-Gestel. — Boxmeer (cl. Eindhoven), A. P. C. Pont te Nisse. — Hervormd (cl. Zalt-Bommel), L. C. Terneeden te Maasdam. — Besten (cl. Zierikzee), J. H. Bange te Langerwaag. — Streekl. (cl. Dordrecht), E. C. Gravemijer te Gorinchem. — Alkmaar (cl. Heereveen), H. J. Limpers te Stavoren. — „Heere-Hendrikskinderen (cl. Goea), C. J. Montijn te Chaam. — Peperga en Bledijk (cl. Heereveen), J. Waning Bolt te Noordwilde. — Elburg (cl. Hardevijk), P. Bokma te Brunisse (cl. Zierikzee). — Drachtster-Compagnie, T. F. Wilkens te Krewerd en Jekwerd. — Nieuwe-Niedorp, N. J. C. Schermerhorn te Beets (cl. Hoorn). — Ternaard, N. Warmolts N. a. cand. — E. J. Steenbeek te Vianen. — Appeltoren e. a. C. Humminger te Haarloo. — Monster, C. J. Leemans te Hoogeveen. — Ophert en Zenneveena (toez.), J. Dominiac te Hoog. — Blauwkapel, W. Verhagen te Zullen. — Wintje, P. Kijlman te Bannik. — Anjum, B. Wising te Niekerk e. a. — Middelburg, H. Zeijder te Volkenhove.

AANKOMEN: Hoogland (cl. Amersfoort), W. Wilkens te Langerak bij de Lek. — Vissel (cl. Groningen), M. Lotte te Ruinen. — Krommenie, A. Bruining te Groenbroek. — Bulksloot (cl. Elam), W. J. Aalders, cand. te Amsterdam. — Zeerijp, A. F. Krull, cand. — Ternaard, N. Warmolts N. a. cand.

BEDANKT: Heukelum (cl. Gouda), W. Wilkens te Langerak bij de Lek. — Brededroef (cl. Zutphen), H. D. Muller Massis, euer, pred. te Ambem. — Vinkeveen (cl. Utrecht), P. Bokma te Brunisse. — Hoornaar e. a. en Waarder (cl. Gouda) W. de Lange te Gorinchem. — Steenwijkerwold, J. Oosterhuis te Vriesveen. — Doorn, H. Koudenburg te Opwider. — Spijkensse, H. J. van Noudijk te Oudshoorn en Gnephoeck. — Wapervveen en Oosterwierum, J. Sevensster, cand. — Ingen, J. M. Jalink te Druten.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

BEROEPEN: Steenwijk, J. W. Druijer te Suawonde.

Verbetering.

In het verslag van 'trefteest, door Mr. v. d. Jagt op den Universiteitsdag gehouden, is een schriftout ingesloten. Zie kolom 4, regel 32 van 't verslag in de voorlaatste *Horant*. Niet de hoofdplaats *Samarang*, maar *Sorabais* behoort tot het bewuste zendingsveld.

Advertentien.

Heden werd ons door Gods goedheid zeer voorspoedig een *DOCHTER* geboren.
J. BALHUIZEN.
G. BALHUIZEN—
RAYMERIK.
Amsterdam, 21 Juli 1894.

CHRISTELIJK INSTITUUT voor JONGENS, te Nieuwe-Pekela.

Na de Zomervacantie, met September e. k., kunnen er eenige inwonder leerlingen worden geplaatst.
Een prospectus en adressen ter informatie worden gaarne toegezonden.

E. UBELS.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, is verkrijgbaar:
KERKERADSBOEKJE
VAN DE
Gereformeerde Kerk van Amsterdam (B.)
1894—1895.
Prijs f 0.30.

Plaatsgebrek. Opruiming.

Tot 15 Aug. a. s. den meestbiedende aangeboden: PATRIK, POLUS & WELS, Bijbelverklaring, 16 din. h. led. kwarto. — SCHEUCHZER, Bijbel der natuur, 15 h. led. b. — HAMELSVELD, Kerkgeschied., 26 din. h. led. b. — MOSHEIM, Kerkgeschied. m. aanh., 15 h. led. b. — KOK, Vaderl. Woordenboek, 38 din. m. portr. — WAGENAAR, Vaderl. geschied., 21 din. m. pl. en portr. — Brieven met opgave van prijs die men biedt, onder No. dezer advert., aan het Bureau van dit blad.

(314)

JOHANNES-STICHTING. CHRISTELIJK TOEVLUCHTSTOORD TE NIEUWVEEN (ZUID-HOLLAND).

Ten gevolge van den aankoop van een VILLA, met bijbehorende Terreinen, voor de uitbreiding der Stichting, geeft het Bestuur binnen enkele dagen uit, de 5de en 6de Serie, elk groot f 10,000, der Geldloening ten laste der Stichting. De INSCRIFING is opengesteld bij de Heeren

JOHANNES KRAMER & Co., Dam 15—17, Amsterdam.

Koers van Uittijde 100 pCt, interest 4 pCt. Verdeling der stukken f 500, f 100 en f 50. Coupons betaalbaar te Amsterdam bij de Heeren JOHANNES KRAMER & Co.; te Utrecht bij de Utrechtsche Credietbank.

Dr. N. A. DE GAAY FORTMAN, Voorzitter.
Dr. J. SASSE, Secretaris.
J. W. VALK, Penningmeester.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15—17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten, Sluiten PROLONGATIE en BELEENINGEN. Nemen gelden a DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

DE ZONDAGSSCHOOL. WEEKBLAD onder Redactie van A. J. HOOGENBIJK. Per jaargang franco per post f 2.50.

Inhoud van het Nr. van 25 Juli 1894: Het kind in Israël (met plant). Waarom ligt het? Mozes-Aäron-Melchizedek. Een veelbelovend plan. Ingezonden stukken. Vragenbus. Advertentien.

Amsterdam. HÖVEKER & ZON.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen: VOOR EEN DISTEL EEN MIRT.

Geestelijke overdenkingen bij den Heiligen Doop, het doen van Belijdenis en het toegaan tot het Heilig Avondmaal.

DOOR

Dr. A. KUYPER.

2de druk. — Volksuitgave.

Prijs f 0.60.

VOOR UITDEELINGEN (TEN DIENSTE VAN KERKERADEN enz.)
25 Ex. f 12.50; 50 Ex. f 22.50.

Van de groote (eerste) uitgave zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar a f 1.80; gebonden f 2.30.

ENCYCLOPÆDIE DER Heilige Godgeleerdheid, DOOR Dr. A. KUYPER.

Drie Deelen, ingesaaid f 16.75; in drie halflederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).

Amsterdam. DE UITGEVER, J. A. WORMSER.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, zag het licht:

ACTA der Generale Synode VAN De Gereformeerde Kerken in Nederland.

Gehouden te Dordrecht, in den jare 1893.
Prijs f 3.20.

ELECTRICHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARND & ZONNEN.

GOLDSCHMEDING's
Amerikaansche Orgels,
worden bij toeneeming gevraagd. Men bezichtige de uitgebreide sortering of vrage Catalogi en condities.
Prijzen van f 60, f 70, f 80, f 100, enz. enz.
WARMOESSTRAAT N° 141, AMSTERDAM.

Voor bezitters van Huisorgels!
Pas verschenen:
Psalmen, Gezangen en Vervolgbandel
in LETTERACCOORDEN,
voor Orgel en Piano,
volgens geheel nieuwe methode, die iedereen in staat stelt, deze zonder eenige notenkennis of vooroefening binnen een maand in accoorden te spelen.
BEWERKT DOOR
J. BOOM,
Musikonderwijzer te Amsterdam.
Alom verkrijgbaar!

G. F. JURJAANZ, Orgelmaker.
Amerik. Orgelhandel,
Haarlemmerdijk 88, Amsterdam.
Steeds voorhanden uitgebreide sortering, van de solidste fabrieken.
Directe aanvoer. Laagste Prijzen.
VRAAG CATALOGUS.
Engros en Détail.

Dit blad
blijft open
van dit blad
ten tijde van
insendingen
kunnen voor

Den S.

Opmerkelijk
dat de v.
sterdam in de
tuge Romein
Christus tot
De heilige
baar aan die
geen brief on
met zoo mac
Goda tegen
schen gestel
aloude kerke
En wat v
geen kerk t
zulk een aan
mannen en
weest als ju
Wie in het
lijst aangat
lige apostel
en er op le
Paulus met l
den dienaar
waren bevon
niet maar ee
is; dan toch
ellen brief
Paulus hier
mannen en
Heere believ
van Rome, a
Of Paulus
destijds reed
heeft, blijve
Daarover
stellig zin v
Maar dat be
beteekenis v
van het rijk
er een open
just deswege
getuigen; stu
den geestelij
dat blijkt, uit
tenissen er b
immers n
en vrouwen
hij er als in
profetie aan
zal den satan
pletteren."

Niet tot al
hier worden
rij en te vo
Doch zoov
wel, dat teg
zoodanig des
overdond
verteenve
ning van h
had verwee
Niet alsof
slechter wa
Ephese; m
centrum, he
rijke; van R
uitgegaan; l
in de stad n

Pierre Che
Paris, vijf m
gehoortte
heid won, er
Toch werd i
toen hij de
hinderde h
keuzes van
hij zelf op
des te vrijm
Vaak begaf
daar de gelu
In een i
het jaar 18
monnik, bij
zijner beke
de kerkelij
onder voorg
wilde sprek
zijn Nieuw
begaf hij ab
een transla
lanstgenom
woordte, da